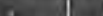

Улүүска бү күүннэргэ

"CO" көрі

– Олохтоох “Мирнигсийн раб-
н” хайгуулиа версткаа уламжи-
н Манна олохсулбутум 34-с сы-
гар бариа Мирниг кюрат наан
... .. булар Чу-

Көрсүнүү гүмүтэр Чурапчы-
тан тартылат. Булар бойдулаахтар.

Сэмэн 1933 сыллаахха ыам ыйын 12 күнүтэр Амма орой-сирин көрбүт. Ийэтэ Анастасия Васильевна Соморсун баай-жа" кылаабынай бухталар эбит. Ийэтэ өлбүтүн кэинэ аята түрөөбүтэ 70 хоммут кыһыт орну ииттэрэ биэрэр. Семен ын кэргэн ылар. Ага дойду Улуу сэриситигэр кыттар, бухатын эдэр сааһыгар Дьокуускайга ыалдьан өлөр. Ити курдук Сэмэн Сэмэнэбис төгүрүк тулайыах хаалар. Игитиллэйт дьонунан Сысолитин дьон араастаанналар. Бары "Чоорусналар" курдук, сэрин кэмигэр бухатын кыра 10 сааһыттан үлэс минималлибинтинэн барар.

1952 сыллаахха Мырылаттан төрүттээх Марфа Мироновна Попованы сүрүүнэн сөбүлээн, хараһынан хайраан кэргэн ылар. Олохун аргыһынаан эн-мин дьээн, борт дьоллоохтук 35 сыл устата олохтоттар. Марфа Мироновна колхозка хонуу үлэтигэр, ыаньыксыттан, сүөһү көрсөн борт үчүтэйдик үлэстэн иһэн 1967 сылтан ата-ииттэ ыалдьан, инбэлиит буолан хаалар. Дьэ, ол кэмтэн ыла кэргэни илэтигэр киирэр. Элиэх оролоох дьэ кэргэн көрүүтэ-иститтэ.

Сэмэн Сэмэнэбис сүктэриллибитэ Алта уол, биэр кыыс - барыта сэттэ эмдэй-сэмдэй кыра өрү атагар туура-рыгар үгүмөн үгүс үлэ, сырасылба, тулууру, күөстээх ай-санаа наада буолбута чакчы. Олорун киһи-хара онороору, 1960 сылтан 10 сылы мадды колхозка нэирэй көрүүтүтөр үлэтир. Үлэстэбит сылларыгар икки киһи нүөрүмтүн - 80 нэирэйи эңирэппэксэ көрөн-истэн, 100 бырыһыан тыһнаах-тыы илгэи, үрдүк ситиһилээн турар. Онуоха икки торбоһунан эбит төлөбүрдэнэр. Үгүс сыла

РЕДАКЦИЯ ПОЧТА

Үбүлүйдээх биір дойдулаахтарбыт

КИҢИНИ ҮЛЭ КИЭРТГЭТЭР

Биһиги ортобугутар бүтүн дьыннээх саха оҕонньотторо, аар кырдыабаастар бааллар дуо? Кимнээгий киһилэр, били суруйааччыларбыт кэрэ кэпсээннэригэр ойууланар, саха норуотун өйүн-санаатын, муударай кутун тутта сылдьар, кини көүстөөх, холук эрэри куруук үлэли-хамсыы, хачыгырайа сылдьар ытык кырдыабаастар? Бааллар эбээт үгүс кыһалҕаны, аас-туор олоху көрүстэллэр да, сахалыы санааларын ыһыктыбатах, хайа баҕарар киһи ытыктыы, сөбө-махтайа саныыр аар кырдыабаастар. Биір онук киһинэн сыһнаас-сыһаастык куруук үөрөн мичилийэ сылдьар, төһө да 70-нүс хаарын ууллардар, сүрдээх сэргэх, сырдык сөбөрлөөх Болдугур нэһилиэгин биір тарбахха баттанар кырдыабаа Семен Семенович Сысолитин буолар. Киһи олохун-дьаһаҕын, үлэтин-хамнаһын ырыгалаан көрдөххө, дьинг-чакчы үлэни тангара онгостон, дьонун-сэргэтин туһугар үгүмөнник үлэстэбит киһи буолар эбит.

Бастыҥ үлэтин иһин үлэ ударнигынан аатын ылар, албэх бочу-оттаах грамотанан наҕараадаланар.

Чулуу үлэтигэр колхоз салалтата чыстээн-бачууттан, Москвага норуот хайаһыһытатын бастаттыгыттар ылар. Сэмэн сыһыан сыһы илэтигэр үлэли киһир. Оччолорго биһлэр сыһыһыт Киргизистон үлүмэччи үлэтир. Бу да сыһыта үрдүк көрдөрүүнү ситиһэр. Ол курдук, үөртөн 80 бырыһыан төрүүс ылан, сыһыан ахсын убаһанан эии төлөбүр аахсан, үөрүүтэ үрдүүр. Борго үлүһүйтэн сыһыһыттыы сыһыһы эбэт да, эмээксинэ бэргэн тохтуурга күһэллэр. Дьиниттэн сыһыһы нэһилиэк иһинээри уопсайа 60-ча аты көрөр-хараһар. Хамнаһыгар эии тыһаары үлэтин таһынан гаражаа көчөгөрдүр. 1984 сыллаахха туһаан үлэтин иһин "Москвич" массалыа фондатынан наҕараадаланар. Пенсияга тахсар сыһыан сайыһыгар Бос Күбөһигэ сана маһы кэрди биір километр уһунаах күрүүнү тутар. Бочу-оттаах сыһыһыһыта да олохон үлэтир тэһимэ иһыһыһыт. Түөрт сыл устата субан сүөһүнү көрөр, кыһын устата 80 төбөнү уотар. Сүөһүлэрин күрүөтүн-хаһаатын байтэ эг иһыһыһыт тутар. Иккис сыһытар 80, үсүһүтэр 50-ча субаны бүүбөйдүр. Биір да сүөһүтүн ырыарбаска таһаарыһаах-тык көрөн-истэн, совхозка эмээксиниһыһыта туттарар. Бу киһиһытэ бис сыһыһыта көчөгөрдүр. Сатабыһаах ту-тааччы буолан, төрүтүтэн сана гараһыгар, Бос маһыһы-һыт тутууттар маастардыр. Кырдыаһыһыт дьомоһо, мис

кырдыаһыттар кытары байтэ сыһыһыгар. Уурайан ди баран, үлэтигэр иһыттан араарбааха, моой отчутунан, бүтэй хара-быһынан сыһытар. Кырдыаһыт таах олохтоохо нэһилиэгин туһа дьин үлэһэн хачыгырайар. Норуот күүһүн сүһүһүн ыһыһыһыт сана кулуун тутууттар кырдыаһыттар буолан иккис сыһы баһа үлэһэн, ычакка туһаарай дьини болот уонсар. Салгыы Кыһык Кутаттан бок сыһыт дьини көтүрөн аһалсан, почта дьини тутуһа.

Үс олохон аһардааха, уолаттара ыал буолан бары дьин-уот тэһинэ төрөөбүт Мындааһыһыттар олохтор. Олорун дьиниһин-уоттарын тутуута, маһыһыһыт булу-уттар-таһыһыттар тэһис-тэһинэ үлэһэн киһиһытутун дьон сөөр-махтайар, оҕуһун маһыһыттар муһура суох. Кыһыа Дьокуускайга маһыһыт маһыһытти сөһиһыһыт-дир, кыһык оролоох. Уолаттар бары иһи эһиһыт, иһи уот, сибээс, бучуһу, рабоний иһиһыт баһыһыттан үлэһи-хамсыы сыһыһыттар. Сорохторо номнуо пенсияга тахсан олохтор. Эһиһытэ билиһин кыра киһиһыттиһэн кыһыһыт сүөһү көрсөн көмө-тирэх буолар.

Ити курдук, Мындааһыт нэһилиэгин ытык маһыһыт кыр-дыаһыа Сэмэн Сэмэнэбис Сысолитин олохун барыһын үлэти дьол онгостон, 70 сааһыгар дьэри дьонун-сэргэи туһа дьин олохтор. Кырдыһыт да, киһини үлэ көрүстэр.

А. ВАСИЛЬЕВА.

Хаартыһыһы: С.С. Сысолитин.

Санаабын этэбин

Маньык үс сылы кыһыбат кэмгэ ымсы-ыра, испэр туттуна сырыттым. Саас аайы от-мас көрүүтэ, мутукка тыһыһыта чыһ-чаах ыһыһыһыт, кэрэ этэрин иһиһыт, сал-гыһыт сыһыт ыһаары, сибээһи укта сыһытар хоһооммун ааһыары хатыһыт чараннаах баһыһыа кыһыһыттар тахсан олохторум. Утары олус үчүтэй маньыһыһыт лабааһы-ах улахан хатыһыта куруутун араһыт түөстээх чыһыһыт баар буолааччы. Лабааһыт лабааһыт чап-чараас дабыдалыһыт көтөн дьаллаһаатаһыта түөһө саһаран көстөрө. Төп-төгүрүк төбөһө эргичиһиһыт, кыһы-тэрдий чуһу-чаап чубуһураатаһыта олус үөрэркэ Сибээһи салгыһыһыт тыһыһыт.

дүм" уонна 2007 сыллаахха суруйбут "Спортсмен оһуор" хоһооннорум ыһыа бу-олан киһиһыттаһыттар. Интернет-оһууһа ютүтэһиһыт Елена Васильевна Чепалова мелодия айыһыт.

Мин санаабыр, улуу суруйааччылар иһи куттара орто дойдута көтө-уста сыһы-ар буолуохтарыһыт сөп. Сергей Заверев кута чыһыһыт буолан тыһыһыһыттан, үөрөн-көтөн, сангаран-кэһиһыт, чубуһураан мэхэ хоһоон бачыһыт баһыһыһыт.

Бу - айыһыт дьиниһыт бөлөһө. Айыһыт өй-санаа саллаһыт, күөс-көмө буолан, хоһоон суруйар буолтум. Мин баһы санаа-быһы өйөөбүт Гаврил Гаврильевич Поповта

АЙЫЛҔА БЭЛЭҔЭ

Сунтаар улуһун олохтооһо, саха норуотун улуу суруйааччыта, билиһытээх олонхоһут Сергей Афанасьевич Заверев - Кыһыл Уола "Улуу Ленини уруйдуубун!" дьин хоһоонун эргэ киһиһыт ливиттэн булан ааһан баран тыһыт сөбүлээн, сибээһи укта сыһыһыт ааһарым. Хас аахтаһыт ахсын ис-испиттэн олус ымсыһыттан, хас биһирдий ты-һыт суолтатыһыт өйдөөн, санаан, сүрэхпэр сөнүөрдүбүтүм. Хоһоон су-руйар баһа санаа күүскэ киирэр буолбута.

астыһыт-дуһуһыт, хоһооммун ааһан, үөрөн-көтөһөн дьиниһыт киирэрим.

Оһуон ол сыһыһыт кулааһыттар хоһоон тыһыттар киирэр буолбуттара. Ону мээһэ дьомоһо суруйаһыттарым. Ааһан көрдөһүһэ арай байһы санаабыр сүн үчүтэй курдук бу-олар.

Биір үтүө күн "Саһа олох" хаһыат ре-дакторыһыт, хаһан да көрбөтөх-бачыһыт киһиһыт Г.Г. Поповка эһиһыт баһаарым-мыһыт. Байһыт тустуһыт кыһыһыт кэһиһыт-битим. "Хоһоон суруйаһыттыһыт хаһыакка таһаарыһыт дуо?" - дьин ыһыһыттыт. Онуоха Гаврил Гаврильевич эһиһыт эһи-һыттыһыттыттан мөһ олус үөрбүтүм, арааһа, кыһыттыһыттыт буоллар, көтөх кур-дук буолан ыһыһыттыт.

"Мин дойдум" дьин аан бастаһыт хоһооммун суруйан редакторыһыт баһыһыт кыһыт хаһыакка бачыһыттыһыт тахсыһыт. Оһуон санааһыт көтөһүһэн өсөө суруйаһыт-аһыт баһыт күүһүрбүтэ.

1998 сыллаахха суруйбут "Мин дөй-

махталым улахан

Сергей Афанасьевич Заверев хаартыһы-катыһыт көрөн аһардаһыта тыһыһыт баһы-һыт көрбүт саһа санаан астыһыһыт.

Сергей Заверев эһиһыт, Сэргэх, үтүө тыһыттар, Сигэрэн суруйбут хоһоон Сигэрэһиһыт бэрдиһи.

Көмүс сымэх буукуһыт, Күндү тыһыт сүмэтэ, Күһүтэ тэһиһыт бэрдиһи Күндүһиһыт бэрдиһи.

Сергей Заверев хоһоонун Сигэрэн ылан ааһарым, Сэргэхһиһыт буоларым, Саһыһыт хаһаарым.

Екатерина Егоровна ГАВРИЛЬЕВА, 87 саһыһыт интернет-оһууһа олохтооһа тыһыт үлэ ветераны.

Сэдэх түбэлтэ

БИИР АРҔАХТАН – ҮС ЭҔЭНИ

1973 сыллаахха эриһиһыт Ню-тараһа Бөһиһиһыт, Алтыһыһыттан от сүн элбэх сүөһүнү кыс-таппыттар.

Бөһиһыт таһыгар биір ферма сүөһүтэ ырыганааһы-тыгар совхоз салалта-та эдэр эрчимнээх сыһыһытты, Аалла-ах Үүн таһаһыһыт-тын Тарабуһиһыт Ва-силлий Елисеевичи наставниктаты ыһы-пыт. Тийһэн эдэр сүөһү көрөөччүлэри дьаһайарын, үөрэтэ-рин быһыһыттар кы-ралаан буһтаа-быт. Ол сыһы-ан эһэ арбаһар кэ-тиһиһыт түспүт.

Үс эдэр уолу тэһиһыт, ох курдук онгостон, биір үтүө күн тахсыт буолбут. Баһыһыт байтэ бүүһүт буолбут, уолаттара бөлөһүтүрбүттар. Бүү ыһыһыттарын кыһыт Баһыһыт атаһыт аһыһыттан уолаттар ытан сардарыһыттар. АрҔыһыт аһыһыттыт иһи эһэ тыһа суох барыһыт. Аһыһыт буһ-тарын кулаһыттан ыһыт сыһаһыттан эһиһыттыһыт, иһиһыт эһиһыт мардыһыт сыһа түспүт. Ону да уолаттар ытан көбөһиһыттыт. Иһи эһиһыт таһааран, өлбүт аһыһыттыт тардыһыттан эһиһыт-тэһиһыт, аһыһыт эһиһыт мардыһыттыт түспүт. Эһиһыттыт иһиһыттыт. Оһуон биір иһиһыттан үс эһиһыт орхон турардаһыттар баһыһыт буһуһыттар. Аһыһыттар били кутталыһыттан өлбүттар аһыһыт-рыһыт саһыт иһиһыттыт эбит. Ону кыһыһыттыт Аһыһыт сөһүтөн, дьиниһыттыт кыһыттан аһыһыт-тара, аһыһыттыт иһиһыттыттыт бүүһи эһиһыт буолбуттар.

Массалыаһыт Бүүтүһыт Андрей эһиһыт "Эриһиһыт" аһыт фермаһыттар Нютараны ба-иһыттыт таһыһыттыт, кыһыттыт-барааһыт дьон да тийһиһыттыт, аһыһыттыт. Дойдуһыт-тар кыһыттыттыт кыһыттыттыт. Ити курдук, 1951-1952 сс. Алдан аһыһыттыт, кыһыттыт эһиһыт бастыһыт салыһыттыт, бастыһыттыт Василлий Елисеевич Тарабуһиһыт бар дьонун сө-дөх буһуһыттан күндүһиһыттыт турар.

Бөһиһыттыттыттыт суруйбут С. СТАРОСТИН

от 4 февраля 2009 г.

Автор сурулгар эгилер санаа редакция позициялар мендэм сел түбэлэр буслбаток. Сурулгар эгиллэр чокчолор кырымтасакторлар эгилерини автор тус байыз сулэр.

участицы ветеринардырлар Косырина Анастасия Викторовна, Косырин Николай Николаевич, минилэр омуругар үлүүстэри ветеринарнай утхаларына кэллэрин.

"Сага олох" редакционной-издательской холбогдох ГҮ. Оффсетной бичээт. Сахааны № 17 Тираж 2300. 09.02.2009 с. бичээккэ бариллинэ.
Хатыат нэдиэлээк үстэ; олгуорунуукка, чаппарга уонна субуотага тахсар. Индекс: 54907.